

PRED LAZARETOM V BELGRADU.

prišlo nekaj grških majhnih vojnih ladij — velike niti v pristan ne morejo, ker je plitev — in so odpeljale vjeto turško posadko.

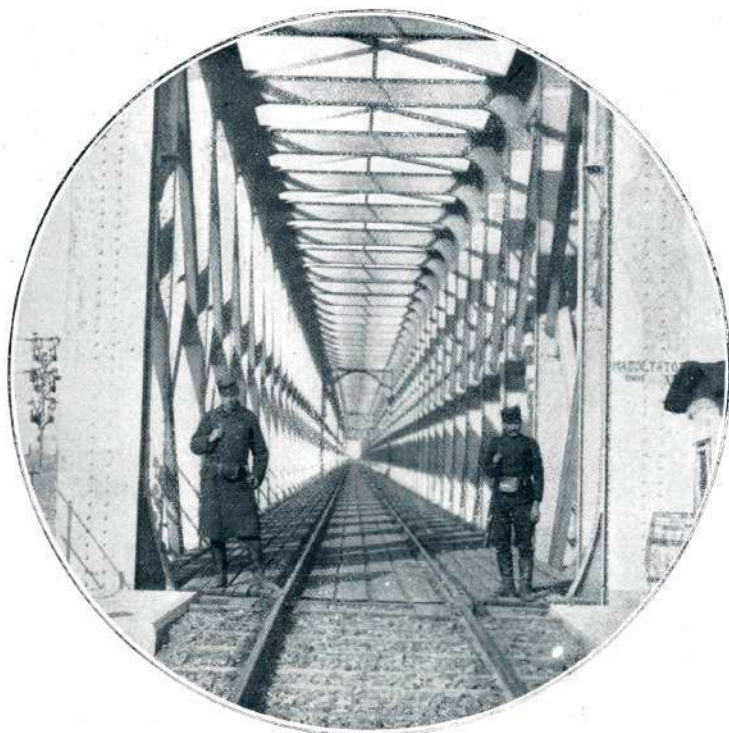
Glavno grško moč je pa vodil prestolonaslednik Konstantin proti severu. Bitki v soteski Sarantoporos in pri Greveni sta odprli čez Servijo pot do Kožanov, ki so se vdali. Tu so zaplenili Grki vojno bolnico s 400 posteljami. S tem so prišli Grki v Makedonijo, ki se je neverjetno hitro vdajala. Že v Kožanih je prebivalstvo pozdravljalo Grke, metropolit je imel slovesno zahvalnico in opravil molitev za grškega kralja. Težaven je bil pohod iz Kožanov v Verijo, ker so morali na ozki poti po soteski porivati vso svojo moč: pehoto, konjico, topništvo in prtljago. Z verijskih vrhov se že vidi Solunski zaliv, tu je postaja, ki vodi iz Soluna v Bitolje. In res so Grki odtod prodrli na obe strani. V soteski Tripotamos bi bili Turki Grke lahko težko zadeli, a so se kar umaknili, pustivši celo pet voz municije, Verija se je pa brez boja vdala.

Solun je zatrepetal. Iz vse Makedonije so hiteli v mesto turški beguni. Tepli so se za prenapolnjene železniške vozove, celo na strehah so čepeli in lezli na lokomotive. Vsem na čelu so bežali turški uradniki. Mesto je bilo polno bednih ljudi, ki niso imeli ne obleke, ne hrane. Kje so slavni mladoturški paše s svojimi nepremagljivimi armadami in tisoči prostovoljcev? so se vpraševali Solunci. Kar je pribežalo z bojišča, je bila sama strahopetna revščina. Pri Janici severno od Soluna se je vršila odločilna bitka. Tu je ostalo 25.000 Turkov, ki so imeli kakih 25 topov. Dvadnevna bitka jih je razpršila, ena kompanija se je vdala, 14 topov in 4 mitraljeze so dobili Grki, ki so prekoračili Vardar. Turki so naredili veliko napako, da so izkraveli pred grško premočjo že pri Janici,

kajti pri prekoračenju Vardarja bi bili imeli ugodnejšo priliko proti Grkom. Brez odpora so sedaj Grki udarili na Solun.

„Kraljica Egejskega morja“ se nazivlje to krasno mesto, ki se dviga ob koncu dolgega zaliva sredi med Črnim in Jadranskim morjem kot najvažnejši pristan na Balkanu poleg Carigrada. Danes šteje 110.000 duš. Pravijo, da ni mesta v Turčiji, ki bi imelo tako lepo lego. Daleč nazaj sega zgodovina Soluna. Makedonski kralj Filip je svojo novorojeno hčerko v spomin zmage nad Tesalci imenoval Thessalonike (nike = zmagaja). Lepo kraljično je poročil kralj Kassandra, ki je njej na čast imenoval mesto Tesalonike l. 315. pred Kristom. A že prej je stalo tu mesto, kajti tukaj se je ustavil že Kserks, ko je šel nad Grke. Pozneje so se polastili Soluna Rimljani in ga utrdili. Solun se je postavil na stran

Pompeja, ki je tu zbral svoje čete. Antonij in Oktavijan sta mu dala velike pravice, ker se je postavil zoper Cezarjeve morilce. V naslednjih stoletjih se je Solun krepko razvijal in je celo prekosil Bizanc. Štel je četrtilijona prebivalcev in bil glavno tržišče grškega cesarstva. Ko je propadlo bizantinsko cesarstvo, so si Solun mimogrede osvojili Huni, Saraceni, Normani. Za časa križarskih vojsk se ga je polastil mejni grof Bonifacij Montferratski, ki se je dal tu celo kronati za cesarja in je ustanovil novo solunsko cesarstvo, ki pa

SRBSKA STRAŽA NA SAVSKEM MOSTU PRI BELGRADU.